

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Suomen riistakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jossa valkoposkihanhi ja merimetso siirrettäisiin luonnonsuojelulain alaisista rauhoitetuista lajeista metsästyslain alaisiksi riistalajeiksi. Esityksen mukaan lajit rauhoitettaisiin ympärivuotisesti, lukuun ottamatta metsästyslain ehdotetussa 41 f §:ssä säädettyjä poikkeuksia rauhoituksesta niin sanotun suojametsästyksen keinoin.

Ehdotetun 41 f §:n nojalla valkoposkihanhen suojametsästys olisi sallittua ympärivuotisesti lentoasemilla sekä tilanteissa, joissa vähintään viiden yksilön parvi esiintyy pellolla, jolta sato on korjaamatta. Merimetson osalta suojametsästys olisi sallittua ympärivuotisesti lentoasemilla ja enintään 300 metrin etäisyydellä kalanviljelylaitoksista. Lisäksi metsästys olisi sallittua 1. elokuuta–28. helmikuuta enintään 300 metrin etäisyydellä kalastuslain (379/2015) 4 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetuista pyydyksistä sekä Elinvoimakeskuksen vahvistamalla kaloille tärkeillä lisääntymisalueilla. Edelleen metsästys olisi mahdollista seitsemän päivää ennen kalanistutusta ja seitsemän päivää istutuksen jälkeen enintään 300 metrin etäisyydellä kalanistutuspaikoista. Esitykseen sisältyy myös velvollisuus ilmoittaa suojametsästyksessä saadusta saaliista.

Suomen riistakeskus pitää hallituksen esityksen tavoitetta valkoposkihanhen ja merimetson aiheuttamien toistuvien ja laaja-alaisten vahinkojen sekä lentoturvallisuuteen kohdistuvien riskien

hallinnan tehostamisesta perusteltuna. Suojametsästyksen salliminen tietyissä, laissa suoraan määritellyissä tilanteissa keventää hallinnollista taakkaa ja parantaa vahinkojen ennaltaehkäisyn tehokkuutta. Lajien siirtäminen metsästyslain piiriin vastaa käytännön tarpeita ja on yhdenmukaista Suomen riistakeskuksella olevan asiantuntemuksen kanssa. Suojametsästyksen kriteerien arviointi suhteessa vahinkojen eston kannalta saavutettuihin tuloksiin on tarpeellista toteuttaa riittävin väliajoin, jotta mahdollisiin puutteisiin ja kehittämiskohteisiin voidaan puuttua.

Muutoksen myötä toimivaltainen viranomaisen rauhoituksesta poikkeamista koskevissa päätöksissä siirtyisi Lupa- ja valvontavirastolta Suomen riistakeskukselle. Tämä laajentaisi Suomen riistakeskuksen tehtäviä poikkeuslupien myöntäjänä, saalisilmoitusten vastaanottajana sekä EU-raportoinnista vastaavana viranomaisena. Riistakeskus katsoo tehtäväkokonaisuuden olevan lähtökohtaisesti tarkoituksenmukainen, mutta sen onnistunut toimeenpano edellyttää erityistä huomiota vastuunjakoon, ohjeistuksen selkeyteen ja resurssien riittävyteen. Vahinkojen ennaltaehkäisy, korvaaminen ja tähän liittyvä neuvonta säilyisivät ympäristöhallinnolla osana Raulako-kokonaisuutta. Suomen riistakeskus pitää tätä tärkeänä, jotta vahinkoihin liittyvät toimenpiteet jatkuvat esityksen mukaisesti tehokkaina ja katkeamattomina.

Esityksen tarkoituksena on vähentää byrokratiaa ja poikkeuslupien tarvetta erityisesti valkoposkivanhanien viljelyksille ja merimetsojen kalakannoille ja kalataloudelle aiheuttamien vahinkojen ehkäisyssä. Vaikka suojametsästyksen vähentää lupahallinnon tarvetta, poikkeuslupia tullaan jatkossakin hakemaan tilanteisiin, joita suojametsästyksen säännökset eivät kata. Lisäksi tarkasteluun olisi hyvä ottaa se, olisiko Suomen riistakeskukselle mahdollistettava erilliset valtuudet myöntää poikkeuksia myös uudessa metsästyslain 41 f §:ssä määritellyistä suojametsästyksen edellytyksistä, kuten etäisyysrajoituksista eri kohteisiin, mikäli 41 b §:n mukaiset edellytykset täyttyvät. Lajien siirtyminen metsästyslain piiriin keventää niitä koskevaa häirintäsääntelyä nykyiseen luonnonsuojelulakiin verrattuna, mikä todennäköisesti vähentää häirintään liittyvien lupien tarvetta. Toisaalta suojametsästyksen perusteella saadut saaliit kuuluvat HaBiDeS-raportoinnin piiriin, mikä lisää Suomen riistakeskuksen raportointitehtäviä.

Esityksessä arvioitu 1,5 henkilötyövuoden lisäresurssitarve Suomen riistakeskuksen lupahallintoon on tehtävien lisääntyminen huomioon ottaen perusteltu. Poikkeuslupakäsittelyn ohella riistakeskukseen kohdistuu lisääntyvästi neuvontaan, tulkintaan ja ohjaukseen liittyviä tarpeita erityisesti sellaisissa tilanteissa, joita suojametsästyksen säännökset eivät kata, kuten kaupunkiympäristöissä ja virkistysalueilla. Riittävän resursoinnin varmistaminen on välttämätöntä, jotta tehtävät voidaan hoitaa tehokkaasti ja ilman viivytyksiä.

Uudistus edellyttää myös muutoksia Oma riista -tietojärjestelmään lajien saalisraportoinnin toteuttamiseksi. Esityksen mukaan muutosten tulisi olla valmiina jo syksyyn mennessä, mikä tekee aikataulusta erittäin tiukan ja haasteellisen ja aiheuttaa väistämättä viivästyksiä muihin Oma riistan kehittämisen kannalta keskeisiin toimintoihin.

Esityksen mukaan poikkeuslupamaksut eivät kata lupakäsittelyn kustannuksia, eikä riistanhoitomaksun korottaminen ole tarkoituksenmukainen ratkaisu uusien tehtävien

rahoittamiseksi. Arvioitu 1,5 henkilötyövuoden lisäresurssikustannus vastaa noin 134 000 euron vuosittaisia palkkakustannuksia, jotka olisivat katettavissa Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoista tehtävien vastaavasti vähentyessä. Lisäksi tietojärjestelmien ylläpitoon olisi varattava noin 40 000 euroa vuodessa, jolloin Suomen riistakeskukselle aiheutuvat pysyvät lisäkustannukset olisivat yhteensä noin 174 000 euroa. Oma riista -järjestelmään tarvittavien kehitystöiden kustannukseksi on arvioitu vuonna 2026 noin 190 000 euroa. Suomen riistakeskus katsoo, että nämä kustannukset tulee kattaa täysimääräisesti tehtävien asianmukaisen hoitamisen turvaamiseksi.

Uusi suojametsästystä koskeva sääntely lisää tulkintatilanteiden ja jälkikäteisen arvioinnin merkitystä. Tämän vuoksi valtakunnallisesti yhtenäinen ja riittävän selkeä ohjeistus on välttämätöntä oikeusvarmuuden, metsästäjien yhdenvertaisuuden ja viranomaistoiminnan sujuvuuden varmistamiseksi. Ohjeistuksen laatiminen kuuluu Suomen riistakeskuksen vastuulle, ja tätä varten suojametsästyksen edellytyksiä on tarpeen täsmentää lakiesityksen perusteluissa. Esityksessä todetaan esimerkiksi, että vähintään viiden yksilön parvessa esiintyvän valkoposkivanhan metsästys olisi sallittua pelloilla, joilta satoa ei ole korjattu. Täsmennystä kaivataan siihen, riittääkö esiintymiseksi lintujen lentäminen pellon yläpuolella sekä siihen, tarkoittaako ”pellolla metsästäminen” yksinomaan peltoalueella tapahtuvaa metsästystä vai sallitaanko passittaminen myös pellon reuna-alueilta. Lisäksi käsitettä ”sato korjaamatta” tulisi selvyden vuoksi täsmentää erityisesti nurmipeltojen osalta, sekä sadon käsitettä etenkin siltä osin, katsotaanko tässä yhteydessä sadoksi viljelykaari kylvöstä korjuuseen. Merimetson osalta rajaukset ovat pääosin selkeämpiä, mutta selvennystä kaivataan siihen, miten metsästyksen valvontaviranomaisille välittyy tieto tulevista kalanistutuksista, jos tarkoituksena on sallia metsästys istutuspaikkojen läheisyydessä ennen ja jälkeen istutusten.

Kokonaisuutena Suomen riistakeskus katsoo hallituksen esityksen olevan tarkoituksenmukainen ja toimeenpanokelpoinen edellyttäen, että resursointi, ohjeistus ja vastuunjako toteutetaan selkeästi ja riittävässä laajuudessa.

SUOMEN RIISTAKESKUS

Jari Varjo	Jarkko Nurmi
Johtaja	Riistatalouspäällikkö

Lausunnon valmistelivat

Lauri Peippo	Teemu Lamberg
Riistasuunnittelija	Riistasuunnittelija

Lamberg Teemu
Suomen Riistakeskus